

1999. szeptember 4. - **Két éve halt meg Lady Di** (1. rész)

1997. augusztus 31-ére virradó éjjel a párizsi Ritz Szállóból utolsó útjára indul négy utasával egy Mercedes. Az egyik utas Diana hercegnő, a másik Dodi al-Fayed, a harmadik a gépkocsivezető, a negyedik a testőr. A kocszi szokatlanul gyors tempóban halad a párizsi éjszakában. Az már egyáltalán nem szokatlan, hogy lesifotósok raja követi az autót. A híres (és különös) párról minden felvétel extrahonoráriummal kecsegtet. A száguldó négyes az Alma híd alagútjában máig tisztázatlan körülmények között egy oszlopnak ütközik. Diana életét az orvosok nem tudják megmenteni. A rádió- és tévéállomások hajnali fél ötkor jelentik a tragikus hírt.

A Ritz Szálló biztonsági kamerája rögzítette, ahogy a fehér nadrágot és fekete blézert viselő Diana kiszáll a gépkocsiból, és sietősen a bejáráthoz indul (21 óra 53 perc 05 másodperc). Két óra múlva a hátsó kijáratnál az életükben készült utolsó felvételen látható, amint elhagyják a szállót (00 óra 19 perc 59 másodperc). Beszállnak a bérelt Mercedes 280 S típusú gördülő koporsóba, és a meglepett fotósokat faképnél hagyva 120-155 kilométer/óra sebességgel elszáguldanak a halálba.

Az Alma híd alatti oszloptól a biztonságosnak tartott limuzin orra V alakban begyűrődött, szinte megrövidült az egész kocszi, és a jobb oldali hátsó ülésen vérbe fagyva ott feküdt Diana. Az odaérkező fotósok lefényképezték. Ez a dolguk. A nagy ügynökségek tehát hozzájutottak e szomorú dokumentumhoz. A hatóságok két éven át azzal vádolták a fotósokat, hogy elmulasztották a segítségnyújtást. Egyesek ellen pedig éppen az volt a vád, hogy hozzáérttek az áldozatokhoz. Viszont ők értesítették a mentőket és a rendőrséget.

Két év telt el azóta, s a fotósokat fölmentették a vád alól. Kissé hosszú volt ez a két év - mondta egyikük. A felmentés után már fotográfusokként említik a lapok a korábban csak paparazzóknak titulált riportereket. Azt, hogy miként hatott a halálhír a királynőre, sejteni lehet a félinformációkból, de hogy mi zajlott a lelkében, senki sem tudhatja. A válás óta a Buckingham-palotában állítólag Dianának még a nevét sem szabadott kiejteni, legalábbis // Erzsébet jelenlétében. Károly herceget lesújtotta a tragikus hír.

A temetést a királynő teljesen magánjellegűnek tervezte, s ebben támogatta őt titkára, Sir Róbert Fellowes. A kiszivárgott értesülések szerint kemény, már-már durva viták zajlottak ez ügyben. A temetési menet koreográfiáját is viták előzték meg. A nagyobbik fiú, Vilmos ragaszkodott ahhoz, hogy elkísérhesse anyját utolsó útjára. A brit sajtó a királynő szemére vetette, hogy a hír vétele után, vasárnap reggel, mintha mi sem történt volna, az ifjú hercegekkel elment a balmorali templomba istentiszteletre. Istenfélő embernek nincs mit csodálkoznia ezen. Sőt a legtermészetesebb dolog, hogy a királynő ilyenkor Istenhez fordul. Business as usual - írták gúnyolódva az angol lapok. Az ügyek ugyanúgy zajlanak, mint máskor. A monarchia nem zökkenhet ki a kerékvágásból. Az államfő a helyén van, még ha az emberek millióit ki is zökkentette a megszokott kerékvágásból a tragikus hír.

A közhangulatból némelyek azt a következtetést vonták le, hogy a királyi családnak be kell engednie a Buckingham-palota falai közé az utca hangját, figyelembe kell vennie a nép véleményét ahhoz, hogy a monarchia talpon maradjon. Azt gondolom, hogy a dolog éppen fordítva áll: az alattvalóknak kell tisztelniük és követniük az uralkodó magatartását. Ugyanis éppen ezért hozhatott létre az évszázadok során világbirodalmat az angol királyi család, amelynek ősei egykor az olaszoktól tanulták a kés-villa használatát. Ez a tartás adott erőt ahhoz, hogy a gyarmatbirodalom fölbomlását sikerült megemésztenie a társadalomnak, és

megőriznie az ország nagyhatalmi státusát.

Az emberek azt szeretnék volna, ha a gyász jeléül a Buckingham-palotán is félárbocra engedik a királyi lobogót. Ám a Royal Standardét még az uralkodó halálakor sem engedik le. De az utca embere nem tud különbséget tenni a gyász miatt félárbocra engedett állami lobogó, a Union Jack és a monarchia folyamatosságát jelképező Royal Standard, a királyi ház lobogója között. Még a sajtó sem, hisz a 10 milliós olvasótáborral büszkélkedő bulvárlap, a The Sun kétmondatos címlappal jelent meg azon a héten csütörtökön: Hol a királynőnk? Hol a lobogó? Végül olyan kompromisszum született, hogy az állami zászlót engedték félárbocra a királyi palotán is.

A királynő évtizedeken keresztül csak karácsonykor mondott rádió-, illetve tévébeszédet. A királyi család hallgatása tovább ingerelte a haláleset miatt egyébként is kelősen feldúlt tömegeket. Az indulatokat a sajtó még jobban felkorbácsolta. Még mértékadó lapok is keményen bírálták a királyi család passzív magatartását. A rendíthetetlen tartást protokollárisnak és életidegennek tartották, XIX. századinak titulálták a Windsor-dinasztiát. A vélemények szerint ez a királyi család elszigetelődéséhez és a monarchia végéhez vezethet. Azt mondják, a királyi családban heves viták zajlottak, amelyekben a konzervatív álláspontot a szülők, a nyilvánosság elé való kilépést pedig a fiúk, Károly, András és Edward hercegek képviselték. Károly támogatást kapott Tony Blair miniszterelnöktől is. Így végül II. Erzsébet hat nap elmúltával a nyilvánosság elé lépett.

A királynő pénteken este hatkor a Buckingham-palota kínai terméből intézett üzenetet népéhez. Királyi többesben elmondott háromperces beszédén érezhető volt az őszinte megrendülés.

Azzal kezdte, hogy milyen nehéz kifejezni a kezdeti sokkot követően benne keveredő különböző érzések - a megdöbbenés, a harag és a hátrahagyottak iránti aggodás - után a veszteséget. Mindezt királynőként és nagymamaként szívből mondom - fogalmazott. - Kegyelettel adózom Dianának, aki kivételes és tehetséges emberi lény volt. Jóban-rosszban soha nem veszítette el mosolyát, vidámságát és azt a képességét, hogy melegségével és kedvességével ösztönözzön másokat. Csodáltam és tiszteltem energiáját, mások iránti elkötelezettségét, különösen két fia iránti odaadását — hangsúlyozta a királynő.

Tonnányi virág és a kegyelet egyéb jele gyűlt össze a Kensington-palota előtt egy hét alatt. Közel félszáz emlékkönyv telt meg a részvétnyilvánításokkal. Több mint félmillió elektronikus üzenet érkezett a királyi ház honlapjára. A brit monarchia hivatalos weboldalának címlapján feltűnt fotók között a Dianáé nem szerepelt (a Károlyé sem), viszont kiemelték a Vilmos herceget. Diana külön mellékoldalon kapott helyet, egyszerű, ízléses fekete-fehér képekkel. Szombaton reggel kilenc óra után néhány perccel a Westminster-apátság harangjának tompított kondulása jelezte a temetési menet indulását a Kensington-palotából, 27 ezer rendőr és háromszáz kamera kíséretében. A meghosszabbított útvonalon több mint egymillióan búcsúztak Dianától. A 36 évesen elhunyt walesi hercegnő esküvője az évszázad házasságkötése volt 1981. július 29-én, és halálát az évszázad temetése követte 1997-ben. A frigy megkötését 200 millióan, a temetést több mint 2 milliárdnyian követték a televízió képernyőjén... **Zétényi Zoltán** (A hercegnő életútját és egyéniségét, társadalmi szerepvállalását lapunk következő Nézet mellékletében idézzük föl.)